

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет юридичний
Кафедра геодезії та землеустрою

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
«Економічна теорія»
(вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми «Геодезія та землеустрій»
(назва)
за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»
(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2025

Розробник:

(підпис)

Олена РИБІНА, к.е.н., доцент кафедри

(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено
та затверджено на
засіданні кафедри
геодезія та
землеустрій

протокол від 5 червня 2025 р. № 19

Завідувач
кафедри

(підпис)

Наталія
КАПІНОС
(прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Наталія КАПІНОС

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Олег РОГОВЕНКО

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

Наталія КАПІНОС

Вікторія МАКАРОВА

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 05.07. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Економічна теорія								
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет/ Кафедра геодезії та землеустрою								
3.	Статус ОК	Вибірковий								
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	—								
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	ОП «Геодезія та землеустрій», 193 «Геодезія та землеустрій»								
6.	Рівень НРК	6 рівень								
7.	Семестр та тривалість вивчення	Дисципліна викладається протягом одного VIII семестру								
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів (150 годин)								
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)						Самостійна робота		
		Загальний обсяг годин (д/з)	Лекційні		Практичні /семінарські		Лабораторні			
			денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
			150/150	30	12	44	12			76
10.	Мова навчання	Українська								
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Рибіна Олена Іванівна								
11.1	Контактна інформація	К.е.н., доцент кафедри геодезії та землеустрою, кабінет 229 е Ел. адреса: e_rybina@ukr.net								
12.	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння фундаментальних закономірностей економіки та практичних умінь застосовувати економічне мислення для розв'язання реальних проблем на рівні домогосподарств, підприємств і держави. Зміст охоплює базові категорії та моделі мікро- і макроекономіки (попит і пропозиція, еластичність, ринки досконалої/недосконалої конкуренції, роль держави, ВВП, інфляція, безробіття, цикл і зростання, фінансова й монетарна політика), інституційні та поведінкові підходи, а також принципи добробуту й сталого розвитку. Акцент робиться на інтерпретації статистичних даних, побудові й читанні графіків, простих кількісних оцінках та аргументуванні управлінських рішень.								
13.	Мета освітнього компонента	Метою освітнього компонента є формування у здобувачів вищої освіти економічного мислення та цілісного розуміння мікро- й макроекономічних процесів; оволодіння базовими моделями й інструментами аналізу ринку та державної політики; розвиток навичок інтерпретації даних і обґрунтування управлінських рішень. Курс спрямований на формування здатності пояснювати економічні								

		явища, оцінювати наслідки альтернативних рішень для суб'єктів господарювання й суспільного добробуту та ефективно комунікувати результати аналізу в академічному й професійному середовищі.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на: базових знаннях з математики та логічному мисленні. Освітній компонент є основою для: подальшого опанування освітніх компонентів, що передбачають економічний аналіз, обґрунтування управлінських рішень і планування у сфері землевпорядкування, кадастру та просторового розвитку.
15.	Політика академічної доброчесності	Роботи, що здійснюються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на 1 бал нижче. Списування під час контрольних робіт та тестувань – заборонені. Роботи, що є копією чужої роботи оцінюються на «0» без права перездачі. Перездача практичних робіт здійснюється після повторного їх доопрацювання.
16.	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5646
17.	Ключові слова	Попит і пропозиція; еластичність; ринкова рівновага; економічна ефективність; економічне зростання; фіскальна політика; монетарна політика; інституції та права власності; сталий розвиток; аналіз «витрати–вигоди»; дисконт і вартість капіталу; ринок землі, земельна рента; грошова оцінка земель; просторовий розвиток.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література ¹
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		П.з / семін. з		Лаб. з.				
	д	з	д	з	д	з	д	з	
Тема 1. Економічна теорія як наука Етапи розвитку економічної теорії та її предмет. Наукові школи політичної економії. Предмет економічної теорії та методи пізнання економічних процесів	2	0,5	2	0,5			5	9	1-5
Тема 2. Економічні потреби Економічні потреби та їх ієрархія. Економічні інтереси та їх взаємозв'язок з потребами. Мотиви та стимули. Економічна поведінка. Реалізація економічних інтересів і суспільне виробництво. Національні та глобальні економічні інтереси.	2	0,5	4	0,5			5	9	1-5
Тема 3. Економічна система Сутність та структура економічної системи. Відносини власності. Домогосподарства, підприємства (фірми), сектори економіки. Кластери, внутрішні регіони, регулятивні інститути. Типи і моделі економічних систем та їх еволюція. Національні та міжнародні економічні системи. Формування глобальної економічної системи.	2	1	4	1			5	9	1-5, 7
Тема 4. Економічні відносини власності Власність, її сутність і місце в економічній системі. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи, форми і види власності. Тенденції в розвитку відносин власності в Україні.	2	1	4	1			5	9	1-5
Тема 5. Форми організації суспільного виробництва Форми організації суспільного	4	1	4	1			5	9	1-5

¹ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

виробництва: натуральне, товарне. Товар і його властивості. Альтернативні теорії вартості. Закон вартості, його сутність і функції.									
Тема 6. Інфляція та грошові реформи Основні концепції, теорії та причини інфляції. Основні форми інфляції. Методи вимірювання інфляції. Регулювання інфляційних процесів. Соціально-економічні наслідки інфляції. Грошові реформи: поняття, цілі та класифікація. Характеристика основних грошових реформ в Україні	2	1	6	1			11	14	1-5
Тема 7. Ринок та механізм його функціонування Суть ринку, його умови та функції. Попит. Закон попиту. Фактори, які впливають на попит. Пропозиція. Закон пропозиції. Фактори, які впливають на пропозицію. Взаємодія попиту і пропозиції, їх еластичність. Проблеми переходу України до ринку. Кримінальні форми ринкових відносин та шляхи боротьби з ними.	4	1	6	1			10	13	1-5, 9, 10
Тема 8. Підприємство Поняття підприємство і підприємництва. Принципи підприємницької діяльності. Витрати і доходи.	2	1	2	1			5	9	1-6
Тема 9. Витрати виробництва і прибуток. Сутність та види конкуренції. Утворення середньої норми прибутку і перетворення вартості товару в ціну виробництва. Закон тенденції середньої норми прибутку до зниження	2	1	4	1			5	9	1-5
Тема 10. Форми суспільного продукту в процесі відтворення Сутність та види суспільного відтворення. Суспільність продукт і його форми . Методи обчислення і показники національного продукту. Тіньовий сектор в економічному	2	1	2	1			5	9	1-5

відтворенні, його масштаби та особливості в економіці України. Національне багатство, його зміст і структура.									
Тема 11. Суспільне виробництво Характеристика процесу суспільного відтворення. Макроекономічні показники в системі національних рахунків. Основні типи економічного зростання. Економічні цикли	2	1	2	1			5	9	1-5
Тема 12. Державного регулювання економіки Сучасні підходи та принципи державного регулювання економіки. Основні форми впливу держави на соціально – економічний розвиток країни. Методи державного регулювання економіки	2	1	2	1			5	9	1-5
Тема 13. Світове господарство Науково – технічна революція (НТР). Світове господарство та етапи його формування	2	1	2	1			5	9	1-5
Всього	30	12	44	12			76	126	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	Кількість годин (д/з)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин (д/з)
ДРН 1. Знати основні категорії та моделі економічної теорії (потреби, інтереси, власність; ринок, попит, пропозиція, еластичність; витрати, прибуток, конкуренція; інфляція, безробіття, цикли; державне регулювання; основи світового господарства й НТР), етапи розвитку наукових шкіл та базові методи економічного аналізу.	Мультимедійна лекція Дискусія Робота на практичних заняттях	20/8	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Бібліотечне дослідження проблеми	25/42
ДРН 2. Вміти застосовувати інструменти мікро- та макроекономічного аналізу до типових задач:	Мультимедійна лекція Дискусія Робота на практичних заняттях	34/8	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Аналіз проведеної роботи під час виконання практичних	26/42

будувати й інтерпретувати графіки попиту-пропозиції, розраховувати еластичність та індекси (зокрема інфляції), виконувати простий аналіз «витрати–вигоди», оцінювати вплив податків/субсидій і форм конкуренції на ціни, обсяги та добробут.			завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	
ДРН 3. Пояснювати зв'язок між ВВП, інфляцією та безробіттям; на прикладах показувати, як податки, державні витрати й відсоткова ставка впливають на ціни, виробництво та зайнятість; розпізнавати типові збої ринку і називати прості дії держави для їх виправлення.	Мультимедійна лекція Мозковий штурм Робота на практичних заняттях Проведення опитування	20/8	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	25/42
Всього годин		74/24		76/126

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали	Дата складання
1.	Теоретичний зріз знань	20 балів	Щотижня
2.	Складання (написання) розрахункових контрольних робіт	20 балів	Щотижня
3.	Захист індивідуальних розробок по своєму об'єкту дослідження (розрахунок, написання висновків та пропозицій, підготовка презентації, захист)	20 балів	Щотижня
4.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	40 балів	6, 14 тижні

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент ²	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ³
	<i>0-7 балів</i>	<i>8-12 балів</i>	<i>13-17 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
Теоретичний зріз знань Усне опитування (за кожну правильну відповідь 1 бал) по першому та другому рубіжному контролю Максимальна оцінка по першому теоретичному рубіжному контролю - 10 балів Максимальна оцінка по другому теоретичному рубіжному контролю – 10 балів	Студент володіє окремими теоретичними елементами курсу. Цілісність розуміння теоретичного матеріалу відсутня.	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни, які є мінімально допустимими. Розуміє основні положення, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, але допускає окремі неточності.	Студент демонструє повні й міцні знання навчального теоретичного матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни. Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни.
Складання (написання) розрахункових контрольних робіт	<i>0-7 балів</i>	<i>8-12 балів</i>	<i>13-17 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
	Вимоги щодо розрахункової контрольної роботи не виконано.	Більшість розрахунків виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній опис управлінського рішення до задачі.	Виконано усі вимоги завдання, але є неточності у описаних управлінських рішеннях. Помилки у рішеннях та розрахунках не є системними.	Виконані усі вимоги до розрахункової контрольної роботи, продемонстровано креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Захист індивідуальних розробок по	<i>0-7 балів</i>	<i>8-12 балів</i>	<i>13-17 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
	Вимоги щодо	Захист	Виконано усі вимоги	Виконані усі

² Зазначити компонент сумативного оцінювання

³ Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

своєму об'єкту дослідження (розрахунок, написання висновків та пропозицій, підготовка презентації, захист)	захисту індивідуальної розробки не виконано.	індивідуальної розробки виконано, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. Є відповідність алгоритму у презентації, але відсутнє глибоке розуміння проблематики дослідження.	захисту індивідуальної розробки, але є неточності у сформованих управлінських рішеннях. При захисті індивідуальної розробки студент дає вичерпні пояснення, але є неточності у пропозиціях	вимоги захисту індивідуальної розробки, продемонстровано креативність, вдумливість, запропоновано власне управлінське вирішення проблеми. Вміє аналізувати та співставляти дані господарюючих суб'єктів на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь.
Модульний контроль (тест множинного вибору)	<60% правильних відповідей	60-74 % правильних відповідей	75-89 % правильних відповідей	90-100 % правильних відповідей
	Студент володіє окремими теоретичними елементами курсу. Цілісність розуміння теоретичного матеріалу відсутня.	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни, які є мінімально допустимими. Розуміє основні положення, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача	Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, але допускає окремі неточності.	Студент демонструє повні й міцні знання навчального теоретичного матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни.

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Проходження тестування модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
3	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після виступів з доповідями	Під час виступу
4	Усний зворотний зв'язок від викладача під час занять	Під час занять
5	Проходження тестування після закінчення вивчення кожної теми для самостійного контролю знань та підготовки до складання іспиту	Регулюється студентом самостійно

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і формативного оцінювання.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Забарна Е.М., Козакова О.М., Задорожнюк Н.О. та ін. *Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність*. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. Підручник (відкрите PDF). e-library.kpefk.com.ua
2. Корженівська Н.Л. (уклад.) та ін. *Економічна теорія: навчальний посібник*. Чернівці: ЧНУ, 2021. Відкрите PDF. [ТКФК](http://tkfk.com.ua)
3. Столярчук Я.М. та ін. *Економікс: мікро- та макроекономічні аспекти*. Луцьк: ЛНТУ, 2018 (навчальний посібник, PDF). lib.lntu.edu.ua
4. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк та ін. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 412 с https://vstup.htek.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/4.5-Econom_theory.pdf
5. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с. <https://www.tkfk.te.ua/wp-content/uploads/2024/02/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F-%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf>
6. Rybina O., Chygryn O., Rosokhata A., Stoyanets N. // Green competitiveness: The evolution of concept formation / E3S Web of Conferences, 2021, 234, 00004. – URL: **DOI:** <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202123400004>
7. Рибіна, О. І., Прокопенко, Н. І. (2024). Розвиток сільських територій в Україні через утворення територіальних громад на засадах сталого розвитку. *Airport Planning, Construction and Maintenance Journal* №1 (3). 55-62. URL: <https://journals.nau.in.ua/index.php/apcmj/issue/view/3> DOI <https://doi.org/10.32782/apcmj.2024.3.8>
8. Рибіна, О. І. (2024). Управління земельним потенціалом України в умовах наслідків військових дій: екологічні, економічні та соціальні аспекти відновлення. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (13). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14737972>
9. Рибіна О. І. Ринок нерухомості: сутність, складові, особливості аналізу в оціночній діяльності. *Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку»*. 2021. №54. – URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/54_2021/29.pdf
10. Рибіна О.І., Поярков М.О. Ринок нерухомості в період пандемії: сучасні тренди і прогнози. *Інвестиції: практика та досвід*, 2021. № 22. С. 73-77. http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2021/14.pdf

Програмне забезпечення

1. <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5646>
2. Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани).
3. Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Zoom, Moodle.)